

การศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร

A Study of Attitudes toward Santosa (contentment) Behaviors of Students of Standard VIII in Bangkok

รศ.ดร.อำนวยการ เดชชัยศรี, ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู

Assoc.Prof.Dr.Amnuay Dechchaisir, Assist.Prof.Dr.Somsak Bunpoo

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานและขนาดโรงเรียน ของเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓ จาก ๙ โรงเรียน จำนวน ๓๕๓ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า นักเรียนมีเจตคติในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านยินดีตามได้ ข้อที่นักเรียนมีเจตคติสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ยินดีตามได้ ๒) ยินดีตามมี และ ๓) ยินดีตามควรตามลำดับ

๒. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามเพศ ระหว่างชายและหญิง โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า ไม่แตกต่างกัน

๓. การวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเกรดเฉลี่ยรวมทุกวิชา ขนาดโรงเรียน อาชีพบิดา อาชีพมารดา และสถานภาพของบิดามารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเกรดเฉลี่ยรวมทุกวิชา ขนาดโรงเรียน อาชีพบิดา อาชีพมารดา และสถานภาพของบิดามารดา ต่างกันมีเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: เจตคติ, สิ่งของ, เหตุการณ์, พฤติกรรม, ความสันโดษพอใจ,
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

Abstract

The research entitled ‘A Study of the Attitudes toward Santosa (contentment) behaviors of Students of Standard VIII in Bangkok’ aims to study Standard VIII students’ attitudes toward Santosa (contentment) behaviors, and to comparatively study Standard VIII students’ attitude toward Santosa (contentment) behaviors classified by basic factors and school sizes in the educational areas of Bangkok. This is a survey research. The data were collected by administering questionnaires to 353 Standard VIII students from 9 schools in the Educational Area of Bangkok in the academic year 2011. Statistics used for the data analysis are Percentage, Mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), t-test and One-Way Analysis of Variance. The results of the study were as follows:

1. Regarding the Bangkok Standard VIII students’ attitudes on the Santosa (contentment) behaviors, it was found that their attitudes, as a whole, were in a high level. When considering for each aspect, it was also found that all aspects of students attitudes were in high level in the following orders: contentment with what one gets and deserves to get, contentment with what is within one’s capacity and contentment with what is befitting.

2. Regarding the result of the comparative analysis of the Bangkok Standard VIII students’ attitude toward Santosa behavior classified by males and females, it was,

as a whole, found that they were not significantly different in their attitudes which was not in accordance with the hypothesis set up and while individually considering, it was also found not to be significantly different.

3. Concerning the comparative analysis of the Bangkok Standard VIII students' attitude toward the Santosa (contentment) behaviors classified by Grade Points Average of all subjects, the size of schools, and parents' occupation and status through the One-Way Analysis of Variance (ANOVA), it was found that the students who have different GPA, different sizes of schools and different parents' occupation and status were not different in their attitudes toward Santosa (contentment) behaviours.

Keywords: Attitude, Objects, Incident, Behavior, Contentment,
Students in secondary school

บทนำ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เกิดขึ้นจากความสนใจที่จะศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร กระบวนการเสริมสร้างเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียน เพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๒ ในกรุงเทพมหานคร และเชื่อมโยงนักเรียน ให้เรียนรู้กิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม การใช้จ่ายให้เกิดความคุ้มค่าตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นคุณค่าการใช้จ่ายต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนเอง และเป็นการพัฒนาจิตใจ ปัญหาของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ของเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ของเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

เครื่องมือและวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง “การศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติความสันโดษของนักเรียน ที่มีต่อการปฏิบัติตน และการใช้ชีวิตประจำวัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed - ended Questions) ในแบบสอบถามได้กำหนดคำตอบหลายคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้เลือกตอบข้อที่ต้องการให้มากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มี เพศ ขนาดโรงเรียน เกรดเฉลี่ย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ๒) ปัจจัยทางด้านการศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale โดยให้คะแนนเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ ๑) รูปแบบการวิจัย ๒) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๓) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๔) การเก็บรวบรวมข้อมูล ๕) การทดสอบเครื่องมือ ๖) การวิเคราะห์ข้อมูล ๗) ทั้งนี้เพื่อทราบถึงการศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดังนี้ ๑) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) โดยการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดในตำรา วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่างๆ

เพื่อสร้างกรอบแนวคิดนำการวิจัยและสมมติฐาน ๒) ศึกษาโดยวิจัยภาคสนาม (Field Survey) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้จากการทบทวนวรรณกรรม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะมาทำการวิเคราะห์ และเก็บข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓ โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน ๓ แห่ง ซึ่งมีนักเรียนตั้งแต่จำนวน ๑-๔๐๐ คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน ๓ แห่ง มีนักเรียนตั้งแต่จำนวน ๔๐๑-๘๐๐ คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๓ แห่ง มีนักเรียนตั้งแต่จำนวน ๘๐๑ คน เป็นต้นไป ซึ่งโรงเรียนทั้งสิ้นมีจำนวน ๑๐ แห่ง และประชากรทั้งหมดจำนวน ๔,๕๐๐ คน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร” ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓ จาก ๑๐ โรงเรียน จำนวน ๓๕๓ คน

ผลจากการศึกษา จะเห็นว่า ด้านการยินดีตามมี นักเรียนให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านยินดีตามได้ ด้านยินดีตามมี ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง หรือแทบจะไม่สนใจเรื่อง อาจจะไม่เข้าใจคำว่า ยินดีตามมี หมายถึงอะไร สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนในยุคปัจจุบัน เป็นสังคมวัตถุบริโภคนิยม ตามกระแสเทคโนโลยี ใช้ชีวิตของการเป็นนักเรียนล้วนแต่มีค่าใช้จ่ายที่พุ่มเฟือยมาก แม้ว่าทางผู้ปกครอง และทางครูและบุคลากรทางการศึกษาจะพยายามปลูกฝังในเรื่องความสันโดษและความประหยัดอยู่เสมอ แทบจะในทุกกิจกรรมทางการศึกษา แต่นักเรียนก็ให้ความสำคัญด้านวัตถุนิยม หรือสังคมบริโภคนิยม มีหน้ามีตาในสังคมเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เป็นการยกฐานะให้เทียมเท่ากับคนอื่น ส่วนผู้ปกครองก็ส่งเสริมบุตรหลานให้เกิดค่านิยมที่ผิด ใช้จ่ายที่พุ่มเฟือยมากเกินไปจนความจำเป็นสำหรับวัยแห่งการเรียนรู้ และสิ่งไร้ในสังคม สภาพแวดล้อมและค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทำให้เด็กเกิดความสนใจในค่านิยมการใช้จ่ายด้านวัตถุเครื่องใช้สอยของใช้พุ่มเฟือยมาก สิ่งเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทย กำลังก้าวเข้าสู่ยุคบริโภคนิยมตามกระแสโลกสมัยใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นสำคัญและน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสันโดษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ๑) ด้านยินดีตามได้ ๒) ด้านยินดีตามควร และ ๓) ด้านยินดีตามมี ตามลำดับดังนี้

๑. ด้านยินดีตามได้ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อความสันโดษ และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแต่ละข้อคำถาม เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) เมื่อพ่อแม่ซื้อสิ่งของไม่ถูกใจให้ข้าพเจ้าจะรู้สึกไม่พอใจ ๒) นักเรียนรู้สึกพอใจกับฐานะของบิดามารดา ๓) นักเรียนมีความสุขกับสิ่งของของตน ๔) นักเรียนรู้สึกพอใจกับที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ๕) นักเรียนรู้สึกพอใจกับเพื่อนที่คบ ๖) นักเรียนรู้สึกพอใจกับสิ่งของที่พ่อแม่ซื้อให้ ๗) นักเรียนพอใจที่ผู้ปกครองซื้อสิ่งของราคาแพงที่ตนอยากได้ ๘) นักเรียนรู้สึกพอใจกับจำนวนเงินที่บิดามารดาให้มาโรงเรียนแต่ละวัน ๙) นักเรียนรู้สึกผิดหวังทุกครั้งที่พ่อแม่ซื้อของให้ไม่ถูกใจ ๑๐) นักเรียนมีความพอใจกับสิ่งของทุกอย่างที่ตนมี ๑๑) นักเรียนรู้สึกพอใจกับโรงเรียนที่ตนกำลังศึกษา ๑๒) นักเรียนรู้สึกน้อยใจที่ตนเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน

๒. ด้านยินดีตามมี นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อความสันโดษ และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแต่ละข้อคำถาม เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) นักเรียนมีความพอใจกับสิ่งของที่ตนเองหามาได้ ๒) นักเรียนอยากได้อะไรก็จะเก็บเงินซื้อเอง ๓) นักเรียนมีความสุขกับการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงกับฐานะของตน ๔) นักเรียนอยากได้อะไร ถ้าไม่ได้จะรู้สึกเป็นทุกข์ใจมาก ๕) นักเรียนรู้สึกพอใจที่ได้แบ่งปันสิ่งของของตนให้กับเพื่อนๆ ๖) นักเรียนพอใจกับการได้ทำหน้าที่ของตนในขณะที่เป็นนักเรียน ๗) นักเรียนมีความสุขกับการดำเนินชีวิตด้วยสิ่งของของตนตามที่สามารถหาได้ด้วยตัวเอง ๘) นักเรียนภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ด้อยกว่า ๙) นักเรียนชอบนำสิ่งของที่เหลือใช้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และ ๑๐) นักเรียนจะไม่พอใจเมื่อผู้ปกครองไม่ให้เงินตามที่ตนต้องการสำหรับการไปโรงเรียน ตามลำดับ

๓. ด้านยินดีตามควร นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อความสันโดษ และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแต่ละข้อคำถาม เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) เมื่อนักเรียนอยากได้สิ่งของที่มีราคาแพงจะคิดถึงฐานะของตนก่อนเสมอ ๒) นักเรียนพอใจกับการบริจาคทรัพย์สินของช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ๓) นักเรียนยินดีปรับปรุงตนเอง เมื่อรู้ว่าตนทำผิด ๔) นักเรียนพอใจกับเพื่อนที่ชวนไปเที่ยวกลางคืน ๕) นักเรียนไม่พอใจกับผลการเรียนของตนที่สอบได้แต่ละครั้ง ๖) นักเรียนกล้าปฏิเสธเพื่อนที่ชอบชวนไปเที่ยว ดื่ม กิน ๗) นักเรียนจะรู้สึกไม่พอใจเมื่อมีใครมาตำหนิผลงานของตน ๘) นักเรียนชอบแก้ปัญหาชีวิตด้วยตนเอง ๙) นักเรียนพอใจกับการได้ทำความดีของตน และ ๑๐) เมื่อนักเรียนมีปัญหาขอปรึกษาเพื่อนๆ มากกว่าแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตามลำดับ

จากผลการวิจัยเรื่องนี้จะเห็นว่า ด้านการยินดีตามมี มีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับสุดท้ายเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนในยุคปัจจุบัน ในการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตของการเป็นนักเรียนล้วนแต่มีค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยมาก และสิ่งเร้าในสังคม สภาพแวดล้อม และค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทำให้เด็กเกิดความสนใจในค่านิยมการใช้จ่ายด้านวัตถุเครื่องใช้สอยของใช้ฟุ่มเฟือยมาก แม้ว่าทางผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะพยายามปลูกฝังในเรื่องความสันโดษและความประหยัดอยู่เสมอ แต่พบจะในทุกกิจกรรมทางการศึกษา และจากผลการวิจัยดังกล่าวมีลักษณะสอดคล้องหรือมีบริบทเดียวกันกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยของ **สันติ อุนจะนำ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักความสันโดษไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสการาช ปีการศึกษา ๒๕๔๘” จากสภาพปัญหาในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสการาช ขาดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ความสันโดษไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นเหตุจูงใจให้ทำเรื่องนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัยความสัมพันธ์และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปใช้ของนักศึกษาและมีวิธีการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๘๖ คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้เป็นส่วนมาก และหลักความสันโดษที่นักศึกษานำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุดคือ ยถาสารูปสันโดษ รองลงมา คือ ยถาพลสันโดษ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีการนำหลักยถาลาภสันโดษมาใช้น้อยที่สุด อีกทั้งมีข้อเสนอแนะจากนักศึกษาว่า ควรพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และรู้จักประหยัด อดออม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชรินทร์ มั่งคั่ง** ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคเหนือ” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ครูสังคมศึกษามากกว่าร้อยละ ๕๐ ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ๘ กิจกรรมดังนี้ คือ ๑) การจัดกิจกรรมบริการสาธารณะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ๒) การศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้

เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ๓) การวิเคราะห์กรณีศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ๔) การจัดทำโครงการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ๕) การอภิปรายข่าวหรือสถานการณ์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ๖) การสืบค้นความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับกรณีปัญหาท้องถิ่น ๗) การจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และ ๘) การแสดงนิทรรศการที่ประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามยังพบว่าครูสังคมศึกษาน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ที่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรใน ๓ กิจกรรม ได้แก่ ๑) การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง การวิเคราะห์ภาพยนตร์หรือสารคดีที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ๒) การเขียนบันทึกหรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และ ๓) การผลิตสื่อแผ่นพับ แผ่นป้าย สื่อวิทยุ วรรณคดีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ๒. ครูสังคมศึกษาได้เสริมสร้างคุณธรรม ๘ ประการให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เรียงตามลำดับความถี่จากน้อยไปหามาก ดังนี้ คือ ความขยัน ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความสะอาด ความมีวินัย ความสุภาพ ความประหยัดและความสามัคคี ๓. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคเหนือ มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ๕๓.๘๙ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๗.๕๐ นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ร้อยละ ๘๐.๐๘

จากผลการวิจัยเรื่องนี้จะเห็นว่า ด้านการยินดีตามมี มีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับสุดท้าย สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนในยุคปัจจุบัน ในการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตของการเป็นนักเรียนนั้น ล้วนแต่มีค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และสิ่งเร้าในสังคม สภาพแวดล้อม และค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทำให้เด็กเกิดความสนใจในค่านิยมการใช้จ่ายด้านวัตถุเครื่องใช้สอย ของใช้ฟุ่มเฟือยมาก แม้ว่าทางผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะพยายามปลูกฝังในเรื่องความสันโดษและความประหยัด อยู่เสมอแทบจะในทุกกิจกรรมทางการศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัยและจากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑. ด้านยินดีตามได้ ควรมีการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็ก โดยผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ มีการจัดนิทรรศการ ทัศนศึกษา หรือการเสวนาทางวิชาการ เป็นต้น

๒. ด้านยินดีตามมี ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการประหยัด เสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่เด็ก ให้รู้จักยินดีตามสมควรแก่ฐานะของครอบครัว เหมาะสมกับรายได้ มุ่งเน้นการปลูกฝังจากการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร การจัดนิทรรศการ และการทัศนศึกษา เป็นต้น

๓. ด้านยินดีตามควร ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่เด็ก โดยมุ่ง เน้นด้านการมีวินัยในตนเอง ความประหยัด ความกตัญญู และความสุขภาพ เช่น การจัดกิจกรรมเข้าค่าย จริยธรรม ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดี ต่อการเรียนรู้ สังคม สภาพแวดล้อม และคนรอบข้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลสูงต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของเด็ก

บรรณานุกรม

ชรินทร์ มั่งคั่ง. “การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคเหนือ”. รายงานการวิจัย. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๕๑.

สันติ อุณจะนำ. “การนำหลักความสันโดษไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคการาช ปีการศึกษา ๒๕๔๘”. รายงาน การวิจัย. โครงการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัยรุ่นที่ ๓ หลักสูตรที่ ๑ สถาบันวิจัยญาณสังวร, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.